

KOROWÓD
NOWOHUCKI

JAN
MATEJKO

Jan Matejko (1838–1893)

Malarz obrazów historycznych, historiozof, mieszkaniec Krzesławic i właściciel tamtejszego dworku. Urodził się w Krakowie. Był synem Franciszka – Czecha urodzonego w chłopskiej rodzinie w Roudnicach koło Hradec Králové, który znalazł się w Galicji jako nauczyciel muzyki i guwerner. W tym charakterze zresztą pracował u Wodzickich w Kościelnikach. Jan, dziewiąte dziecko Franciszka i Joanny, od najmłodszych lat przejawiał zdolności plastyczne. Nie spotykało się to z aprobatą surowego ojca. W matce wsparcia nie miał, bo zmarła, kiedy przyszły malarz miał 7 lat. Mistrz nie radził sobie zbyt dobrze w szkołach, a rówieśnicy się nad nim znęcali. Trzynastoletni Jan

wstąpił do krakowskiej Szkoły Sztuk Pięknych, zaś w 1858 r., dzięki stypendium, wyjechał na studia do Monachium. Tam spotkał się z największymi ówczesnymi malarzami oraz dziełami wybitnych twórców z przeszłości, a także ostatecznie zdecydował się poświęcić malarstwu historycznemu i batalistycznemu. Wrócił do Krakowa, po drodze zatrzymując się na krótko w Wiedniu. W wieku 24 lat namalował jeden ze swoich najwybitniejszych obrazów „Stańczyk”. Czynn timerpomagał powstańców styczniowych. W 1864 r. ożenił się z Teodorą Giebułtowską, z którą miał 5 dzieci. Mimo że Matejko nadawał rysy jej twarzy prawie wszystkim kobietom na swoich obrazach, małżeństwo nie było udane. Apodyktyczna, kłótniwa i zaborcza małżonka sprawiła, że Jan szukał oddechu poza Krakowem i ul. Floriańską, gdzie mieszkał. Za pieniądze ze sprzedaży obrazu „Stefan Batory pod Pskowem” w 1876 r. kupił dworek w Krzesławicach, niegdyś należący do Hugona Kołłątaja. Posiadłość rozbudował według własnego projektu – dobudował ganek i pracownię. Namalował tutaj wiele dzieł; szczególnie wartewspomnienia jest płótno „Kościuszko pod Raclawicami”. Do tego obrazu pozwali mu okoliczni chłopci, których wizerunki w ten sposób zostały unieśmiertelnione. Pokłócony z krakowską Radą Miejską (nie godził się na wyburzenie średniowiecznego klasztoru Duchaków), nie wyraził zgody na pochówek na Skałce. Zmarł w wieku 55 lat w wyniku pęknięcia wrzodu żołądka. Spoczywa na Cmentarzu Rakowickim. Po śmierci malarza majątek w Krzesławicach odziedziczył jego syn Tadeusz, ale ze względu na zadłużenie sprzedał go rodzinie Cybulskich.

© Ośrodek Kultury im. C. K. Norwida

© Paweł Jagło / tekst

© Róża Kolecka, Anna Gotfryd-Kolecka / rysunek

[Licencja Creative Commons Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych 3.0 Polska.](#)

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski
w Warszawie w ramach Programu „Patriotyzm Jutra”.